

TOMA Stefánia

Brassó

1989. december 21. – 1990. június 8.

1989. december 21.

A délelőtti folyamán feszült volt a hangulat a gyárakban (Vidombáki repülőgépgyár, Tractorul, Steagul Roșu). A vidombáki repülőgépgyár munkásai ellepték a felszállópályákat, hogy megakadályozzák az indulásra kész helikopterek felszállását, mivel gyanújuk szerint ezeket Temesvárra irányították át. Később Demi Ioan biztatására elindulnak Brassó felé, hogy csatlakozzanak az ott tüntetőkhöz. A megállításukra kirendelt katonaság nem lép közbe, de egy pár figyelmeztető lövés elhangzik. Időközben Brassóban délben 13 óra körül a tömeg az utcára vonul. A Brassó Megyei Pártbizottság előtt tüntetnek. Délután 4 óra körül elhangzanak az első lövések Brassóban, a Központi Posta épülete környékén, mint később kiderült, csak a levegőbe lőtt figyelmeztető lövések voltak.

1989. december 22.

A vidombáki repülőgépgyár munkásainak nagy része még megjelent a munkahelyén, de a több ezer dolgozó kimondta a sztrájkot és nyilatkozatot fogadtak el a követeléseikkel.

1989. december 22.

Délután id. Orbán László, a Honterus Líceum betegnyugdíjas oktató-mestere, volt politikai fogoly, két munkás fiával (Attilával és Lászlóval) és Czoguly Mihállyal (a televízió munkatársa) részt vesz a megyei tanács előtt zajló tüntetésen, ahol beszédet is mond.

1989. december 22.

A nap folyamán elkezdik szervezni a brassói RMDSZ Ideiglenes Bizottságát. A *Brassói Lapok* szerkesztőségében gyűl össze több mint harminc magyar nemzetiségű lakos. Egyetértésüket fejezik ki a Nemzeti Megmentési Front *Kiáltványával*, kihangsúlyozva, hogy a nemzetiségek jogainak a biztosítása létfontosságú. Ugyanezen a napon kezd el szerveződni a szecselevárosi RMDSZ is.

1989. december 22.

Az este folyamán Tápióbicskéről elindul egy segélyszállítmány Papp György belsőépítész, volt brassói lakos vezetésével (egy éve költözött ki Magyarországra a családjával együtt), ám csak Lippáig értek el, mivel a tehergépkocsijuk elromlott, ezért a szállítmány egy részét a radnai Mária-templomban tették le. A fennmaradó részt pedig Aradon a minorita katolikus templomnak adományozták.

1989. december 23.

Raduch Zsolt brassói evangélikus lelkész szerint december 22-ről 23-ra virradó éjszaka fegyveresek szállták meg a Brassói Ágostai Hitvallású Evangélikus Gyülekezet műemlék templomát (1260-ban épült, később az építések során keveredik a román és a gótikus stílus), és onnan is lőtték a járókelőkre.

Hajnalban érkeznek az első sebesültek a brassói Megyei Kórházba. Köztük van Turzó Gábor, a brassói egyetem adjunktusa is, akit két lövés ért a karján a központi Park mellett.

A Brassói szülészeti és nőgyógyászati kórház környékén is elkezdődnek a lövések (három napon keresztül egy mentőkocsi sem tudta megközelíteni a kórházat). Dr. Régeni István Attila szombaton reggel még el tudott menni a traktorgyárba oxigénpalackokért, de visszafele már más kocsival kellett szállítsa a palackokat. Később tagja lesz a kórház Nemzeti Megmentési Front Ideiglenes Tanácsának dr. Ion Constantin (igazgató), Ana Chiriac (főkönyvelő), Dr. Dan Gogonea, Dr. Florin Vulcan mellett.

Hajnalban megérkeznek Brassóba az első belföldi segélycsomagok. A brassói gyógyszerlerakathoz érkező első segély Giurgiu megyéből érkező élelmiszer-rakomány volt (szendvicsek, kenyér, szalonna, túró, zakuska stb.). A csomagot szétosztották a megyei kórházban, a gyermekkórházban, a bölcsődében, az árvaházban, a speciális óvodában, az öregotthonban, és az ezeket védő katonák között.

1989. december 23.

Megjelenik a *Brassói Lapok* első száma, amely az országban és Brassóban zajló forradalmi eseményekről tudósít.

1989. december 23.

Megalakul a Nemzeti Megmentési Front Brassó Megyei Ideiglenes Tanácsa.

1989. december 23.

Megalakul a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Brassó Megyei Szervezetének Ideiglenes Bizottsága. Ugyanakkor Szecselevárosban megalakul a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Szecselevárosi Szervezete is ideiglenes intéző tanáccsal működve.

1989. december 24.

Megérkeznek az első külföldi segélycsomagok a brassói gyógyszerlerakatba. A legtöbb segélyszállítmány Magyarországról érkezik, de érkeztek csomagok Belgiumból, az NSZK-ból, Ausztriából, Hollandiából, Szovjetunióból is. A gyógyszerlerakat igazgatónöje (Mariana Mocanu) szerint sok magánszemély, vagy különböző szervezetek képviselői is megérkeztek a hét folyamán. Például a Magyar Egyetemisták Szövetségétől egy III. éves orvostanhallgató ajánlotta fel, hogy marad segíteni, két személy érkezett Szegedről, a FIDESZ ifjúsági szervezetétől, a Máltai Szeretetszolgálattól, a Határ Nélküli Orvosok szövetségétől, Bécsből román származású orvosok és orvostanhallgatók, az Osztrák Egyetemisták Egyesületének képviselői, az NSZK-ból az evangélikus egyház részéről. Olyan nagy mennyiségű gyógyszer szállítmány érkezett, hogy nemcsak a brassói intézeteket tudták ellátni, hanem a megye legtöbb kórházát is, sőt, még azon krónikus betegeket is el tudták látni, akik nem részesülnek kórházi kezelésben.

1989. december 25.

A Megyei Kórház előtt nagy tömeg gyűlt össze. Sokan az eltűnt családtagjaikat keresik. A kórházban két nap alatt 37 sebesültet láttak el. Ezek többsége civil volt, a katonák pedig hegyivadászok.

1989. december 25.

Reggel magyarországi segélyszállítmány érkezik a Megyei Kórház részére. A budapesti Máltai Szeretetszolgálat küldte. A küldöttség tagjai – Erdőssy István, Dékány Imre, Burányi Árpád – azt mondták, hogy további segélyeket fognak hozni, amelyeket a brassóiak javaslatára Sepsiszentgyörgyre, Kézdivásárhelyre és Csíkszeredába irányítanak át, mivel ott nagyobb szükség van ezekre.

1989. december 25.

Fegyveres kiskatonák vannak kirendelve a különböző közintézmények (telefonpalota, brassói sajtó székháza, vasútigazgatóság B-tömbje, volt RKP-székház, kórházak stb.) védelmére.

1989. december 25.

A Nemzeti Megmentési Front Fundata községi tanácsának egyik tagja felkereste a brassói tejfeldolgozó üzem igazgatónőjét, azzal a kéréssel, hogy bocsássonak a rendelkezésükre egy tejszállító kocsit, ugyanis a község lakói két tonna élelmiszert gyűjtöttek össze a Brassóban szolgálatot teljesítő katonák részére.

1989. december 27.

Délben (szerdán) megérkezik a brassói gyermekkórházba a magyarországi Szabad Demokraták Szövetségének kisbusznyi adománya. A segély orvosi felszereléseket, gyógyszereket, gyermektápszert, élelmet, játékokat, ruhaneműt tartalmazott. Az adomány egy részét az állami gondozásban levő gyermekeknek, valamint a kisegítő iskolák tanulóinak adták át.

1989. december 29.

Az RMDSZ Brassó városi és megyei szervezete megtartja első, alakuló gyűlését. A gyűlést a brassói Kultúrházban tartották meg, csaknem 300 brassói magyar részvételével. A jelenlévők a városi szervezet alapító tagjainak minősülnek. A Ideiglenes Intéző Bizottság tagjai a következők: Antal Ferenc (református esperes), Ádám Tünde (bútorgyár), Bálint Ferenc (a Kultúrház színjátszó csoportjának vezetője), Benkő József (egyetemi adjunktus), Biró Csaba (hőállóanyag gyár), Blósz Imola (középiskolás), Blósz László (traktorgyár), Csiszér Albert (római katolikus főesperes), Fodor Sándor (középiskolai tanár), Gál István (építőanyag-ipari vállalat), Gáspár László (Hidromecanica), Hidi János (Brassói Filharmónia), Imre István (kutatóintézeti tervező), Kovács Attila (kutató), Köllő Margit (képzőművész), Madaras Lázár (újságíró), Markó Attila (egyetemista), Mátyás Béla (kisipari szövetkezet), Mina László (2. üzem), Páll Sándor (mechanikai vállalat), Raduch Zsolt (evangélikus lelkész), Reiff István (a Kultúrház műkedvelő együttese), Sisak István (egészségügy), Sorbán István (tehergépkocsi vállalat), Szántó Zoltán (szabadfoglalkozású), Szász Ferenc (unitárius lelkész), Székely Gyula (egyetemi adjunktus), Takó Margit (jogász), Török Ernő (szabadegyetem), Zakariás Antal

(gördülőcsapágy vállalat). A tagság elhatározta, hogy az ideiglenes Intéző Bizottság legfontosabb feladata a közeljövőben a tagság toborzása és a szervezet demokratikus felépítése lesz. Felkérlik azon települések lakóit, ahol még nem alakult meg a helyi RMDSZ, hogy hozzák létre azt, válasszák meg az ideiglenes Intéző Bizottságot, amely keressen fel minden magyar nemzetiségű személyt, hogy tagja kíván-e lenni az RMDSZ-nek. Amennyiben igen, akkor állítsanak össze egy listát, amely tartalmazza a személy nevét, címét, foglalkozását, munkahelyét és aláírását.

1989. december 29.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a Nemzeti Megmentési Front Brassó megyei Ideiglenes tanácsának *Nyilatkozat-Felhívása*, amelyben kijelentik, hogy győzött a forradalom és felkérlik a megye lakosságát, hogy segítsék a Nemzeti Megmentési Front célkitűzéseinek megvalósítását. Ugyanebben a lapszámban publikálják magyarul az Országos Nemzeti Megmentési Front *Közleményét* is, amely az ideiglenes *Programot* tartalmazza. Az Alkotmánymódosítási javaslat és a gazdasági tervek mellett, a 7. programpont kimondja, hogy „biztosítja a nemzetiségek jogait és szabadságát és biztosítja teljes jogegyenlőségüket a románokkal”.

1989. december 29.

Egy hosszabb riport jelenik meg a *Brassói Lapok*ban, amely helyszíni tudósítások formájában írja le, hogy hogyan működik a megváltozott körülmények között a város élelmiszerellátása. A különböző gyárakat fegyveres katonák őrzik az esetleges támadások ellen, de csak a malom- és sütőipari vállalatban számolnak be arról, hogy belőttek egy laboratórium ablakán. A külföldre szánt élelmiszer szállítmányokat leállították és az árut a brassói üzletekben kezdték el árusítani.

1989. december 30.

A héten folyamatosan érkezett segélycsomag a brassói szülészeti és nőgyógyászati kórházba: Borza Endre (pécsi építész) nagymennyiségű gyógyszert és élelmiszert hozott el személyesen a kocsijával, a pécsi Szabad Demokraták képviselői magánszemélyek adakozásaiból állítottak össze egy segélyszállítmányt, de az Osztrák Vöröskereszt és az Egészségügyi Világszervezet képviselői is felkeresték a kórházat.

1989. december 31.

A franciaországi Talence-ből egy többtagú küldöttség érkezett Szecselevárosba, hogy testvérvárosi kapcsolatot építsenek ki. A küldöttség tagjai Laurent Paul, Michael Bernatets, Kay Pedersen és Ghioldi Albert szerint Talence városának tanácsa az Európai Parlament javaslatára választotta ki Szecselevárost testvérvárosául, miután december 23-án értesültek a romániai eseményekről. A francia városi tanács gyűjtést szervezett, a szállítmányt december 27-én indították el. Január folyamán Gerard Castagnera, Talence polgármestere, látogatását várják, hogy megtárgyalják a testvérvárosi kapcsolat részleteit.

1990. január 1.

A brassói unitárius egyházközséghez (Gácsmajor utcai templom) megérkezik a salzburgi Vöröskereszt gyorssegélye. A segélyt Eibel Erich és Hirschmann Walter adják át. Az egyházközség vezetősége is ajándékot ad a Vöröskereszt képviselőinek: egy példányt az egyházközség történetéből, a templom fényképét, valamint egy, a régi címertől megfosztott román zászlót.

1990. január 2.

Tatrangon megalakul az RMDSZ helyi szervezetének ideiglenes Intéző Bizottsága.

1990. január 4.

Kőhalomban megalakul az RMDSZ helyi szervezete.

1990. január 5.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a Romániai Magyar Demokrata Szövetség Brassó Megyei szervezetének Alapító Okmánya amelyben elfogadják a Nemzeti Megmentési Front programját és csatlakoznak a Romániai Magyar Demokrata Szövetséghez. Ugyanakkor megjelenik az Országos RMDSZ Ideiglenes Intéző Bizottságának *Kiáltványa* is. A *Kiáltványt* (1989. december 25-ei keltezésű) az RMDSZ alapító okiratának lehet tekinteni, amelyben az RMDSZ-t a romániai magyarság „nemzetiségi közképviseleti és érdekvédelmi szervezete”-ként határozza meg és felhívást intéz a „falusi, községi, városi és megyei szervezetek” megalakítására. Ugyanakkor, elismerik a Nemzeti Megmentési Frontot, mint az államhatalom

törvényes szervét és kinyilvánítják az együttműködést az NMF-fel, azáltal is, hogy a magukénak tekintik a programját. Továbbá, részletesen ismertetik a romániai magyarságot megillető jogokat is, amelyet egy új nemzetiségi *Statútum* keretében kívánnak megvalósítani.

1990. január 5.

A brassói unitárius egyházközség a *Brassói Lapok*ban felhívást tesz közre, hogy a salzburgi Vöröskereszt adományait, amelyet január 1-én vehettek át, azon családok között szeretnék kiosztani, akiknek családtagjuk megsebesült a forradalom alatt, vagy pedig akik nagy szegénységben élnek az ezt megelőző korszak miatt.

1990. január 5.

Az Egészségügyi Igazgatóság felhívást tett közzé a *Brassói Lapok*ban, amelyben felkéri az egészségügyi líceum tanulóit, hogy jelentkezzenek, mert szükség van rájuk a kórházakban.

1990. január 6.

Nyilvánosságra hozták a Nemzeti Megmentési Front megyei tanácsának összetételét. Elnöke: Ion Florea tábornok.

1990. január 7.

Az RMDSZ megtartotta első országos tanácskozását Kolozsvárott. A Brassó megyei szervezet képviselői is részt vettek ezen a gyűlésen. Eddig a dátumig a Barcaságban 1700 bejegyzett tagot tartanak nyilván. Barcaságot Madaras Lázár képviselte.

1990. január 8.

A RMDSZ Brassó megyei szervezete megbeszélést tartott az ideiglenes intéző bizottságának tagjaival. A gyakorlati kérdések mellett, megvitatták és benyújtották javaslataikat az NMF megyei tanácsának a magyar lakosság képviselőire vonatkozóan. Eszerint a Brassó megyei magyar lakosságot 4 személy kéne képviselje az NMF megyei tanácsában, 1 a megyei és 1 a városi polgármesteri hivatalban, 1 a kultúrbizottságban, és a főtanfelügyelő helyettes legyen magyar. Ugyanakkor megalakultak a szervezet keretén belül a tanügyi, művelődési, egyházi, tudományos kutatási és pénzügyi-jogi bizottságok.

1990. január 9.

Barcaújfaluban megalakul a helyi RMDSZ.

1990. január 10.

Az újonnan megalakult feketehalmi szabadegyetem magyar tagozata megtartotta az első találkozóját, melyen Reiff István tanár *Az irodalom kezdetei* címmel tartott előadást.

1990. január 12.

A Nemzeti Megmentési Front elrendeli, hogy január 12-e a forradalom mártírjainak emlékére nemzeti gyásznappal legyen, valamint Temesvárt és Bukarestet mártírvárosoknak nevezik ki.

1990. január 12.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik egy interjú Szabó Károly, Sepsiszentgyörgyön élő volt református esperessel, akit Tőkés Lászlóról kérdeztek és arról a periódusról, amikor Tőkés László Brassóban volt segédlelkész (1975. augusztus 1-től 1977. június 1-ig). Ugyanebben a lapszámban több szemtanú elbeszélésből rekonstruálják a december 22-ei és 23-ai eseményeket (Ferencz Károly, 22 éves, fémforgácsoló a brassói tehergépkocsi-vállalat 525-ös részlegén, László Mátyás Károly, a vidombáki repülőgépgyár munkása, Gergely László, iskolás).

1990. január 12.

Megjelenik a Brassói MADISZ tagtoborzó felhívása, illetve 9 pontos szándéknyilatkozata. A *Szándéknyilatkozat*ban kijelentik, hogy a brassói MADISZ támogatja a Nemzeti Megmentési Front demokratikus célkitűzéseit, együttműködik minden demokratikus ifjúsági szervezettel és az RMDSZ-szel, ugyanakkor minden politikai párttól független. Célként fogalmazták meg, hogy kapcsolatokat építsenek ki különböző nemzetközi ifjúsági szervezetekkel, valamint, hogy, megismerjék, megismertessék és ápolják a magyar és az egyetemes kultúra értékeit, tiszteletben tartva az alapvető emberi jogokat.

1990. január 12.

Megjelenik a Nemzeti Megmentési Front *Nyilatkozata* a romániai nemzeti kisebbségek jogairól. Három pontban fogalmazták meg a szükséges lépéseket: az ország *Alkotmánya*

ismerje el és garantálja a nemzeti kisebbségek egyéni és kollektív jogait, a nemzeti kisebbségi törvény az új *Alkotmány* előírásainak megfelelően legyen kidolgozva és biztosítani kell a kisebbségek alapvető jogainak gyakorlásához szükséges intézményrendszer létrehozását és ezáltal az anyanyelv szabad használatát.

1990. január 12.

A *Brassói Lapok*ban tudósítás jelenik meg Bartha Árpád brassói grafikusművész tárlatáról, amelynek megnyitását 1989. december 22-ről halasztották el az események miatt.

1990. január 12–14.

Tüntetések zajlanak Brassóban a megyei tanács előtt. A résztvevők nagy többsége egyetemi tanár és egyetemista. A tüntetéseknek több oka van, ezek közül az egyik, hogy a Nemzeti Megmentési Front Megyei Tanácsának az összetétele egyik napról a másikra változik, sok feszültség és konfliktus gátolja a működését, sokan kifogásolják a tagok személyét. A brassói egyetem tanári kara és diákjai egy 12 pontos interpellációt fogalmazott meg, amelyet január 12-én Brassó legforgalmasabb pontjaira kifüggesztettek. Az *Interpelláció* 7 kérdést tartalmazott: kifogásolják a Nemzeti Megmentési Front Tanácsának összetételét annak fényében, hogy továbbra sem lehet tudni, hogy kik is pontosan a tagok és hogy ezeknek milyen funkcióik vannak, kifogásolják, hogy az NMF vezetője egy katonai parancsnok, kifogásolják, hogy a Tanács tagjai között sok az üzemi igazgató, kifogásolják, hogy az NMF nem tett lépéseket, hogy a volt pártigazgatósági tagokat, terroristákat felelősségre vonják, és hogy nem foglalkoznak a Brassó megyei lakosság megfelelő élelemellátásával.

1990. január 13.

A brassói sajtóban megjelenik a brassói Nemzeti Megmentési Front Megyei Tanácsának válasza a tüntetők kérdéseire. Ez szerint a Tanács összetételének még nem lehetett végleges formát adni – ennek következtében a szerepeket sem lehetett leosztani – ugyanis nagyon sok panasz érkezik hozzájuk, amelyben kifogásolják a tagok személyét és ezeket egyenként ki kell vizsgálni. A régi tanácstagok közül a következők mondtak le tanácstagságukról vagy tanácsolták el őket: Simion Săpunaru (a traktor és tehergépkocsi iparközpont vezérigazgatója), Ion Mateescu (tehergépkocsi-vállalat igazgatója), Ion Lupu (ezredes, gyalogsági egység parancsnoka), Ioan Bogdan (mérnök, Mezőgazdasági Igazgatóság), Horia

Coman (Városgazdálkodási vállalat igazgatója), Dr. Sergiu Chiriacescu (mérnök, egyetemi előadótanár, Brassó polgármestere), Gheorghe Geonea (jogász), Dumitru Popa (Traktorgyár almérnöke) és Cătălin Doroftei (gépkocsitervező intézet munkatársa). Az új tagok a következők: Mircea Florescu (mérnök), Vasile Gogea (a kisipari szövetkezetek kultúraktivistája), Ion Drăghici (pénzügyi ellenőr), Andrei Balașiu (megyei építész), Gheorghiuă Emanoil (a megyei kórház orvosa), Gellérd Lajos (a *Brassói Lapok* szerkesztője), Emil Ivașcu (csiszoló az egyetemről), Gheorghe Cefan (mérnök a számítógép központból), Adrian Anca (közétkeztetési vállalat aligazgatója), Mathias Pelger (evangélikus főpap). Leszögezik, hogy a Tanács végleges összetételét a január 20-án tartandó közgyűlésen fogják eldönteni, ez alkalommal fogják leosztani a felelőségeket is, továbbá meg fogják választani a Tanács elnökét is. A jelenlegi elnök (katonai parancsnok) szerepét a forradalmi események miatt tartották fontosnak, mivel úgy vélték, hogy szükség van arra, hogy a lakosság békéjét megőrizték. Arra a kérdésre, hogy eddig miért nem történtek lépések a régi pártvezetők és terroristák jogi felelősségre vonása tekintetében, azt válaszolták, hogy egyelőre a bizonyítékgyűjtés fázisában vannak. Egy személyt – Maria Cebuc-ot, a megyei pártbizottság volt titkárát – kivizsgálták és letartóztatták. Az élelmiszerellátás tekintetében pedig kapcsolatba léptek a megyei kereskedelmi igazgatósággal és ellenőrizték az élelmiszerlerakatokat. Brassó megye élelmiszerexportja le van állítva, a raktárakban található árut helyi kereskedelmi forgalomba fogják hozni. Mivel a rendelkezésre álló mennyiség nem elegendő, ezért a tanács kapcsolatba lépett az Élelmiszeripari Minisztériummal, amely megígérte, hogy további élelmiszereket fognak Brassónak juttatni.

1990. január 15.

Munkaülést tartott az RMDSZ Brassó megyei szervezetének oktatásügyi bizottsága, melynek során megbeszélték a megyei magyar tannyelvű oktatás sürgős problémáit: a magyar tannyelvű elméleti líceum újraindítását a 6-os számú általános iskolában, a magyar anyanyelvű gyermekek létszámának felmérését a megyében, a tantárgyak magyar nyelven történő oktatását, magyar szaktanfelügyelők jelenlétét a megyei tanfelügyelőségen stb. Ugyanezen a héten adja hírül a *Brassói Lapok*, hogy a Közoktatási Minisztérium jóváhagyta azt az előterjesztett javaslatot, hogy Brassóban önálló magyar tannyelvű elméleti líceum indulhasson, a gyakorlatba ültetést azonban a Megyei Tanfelügyelőségre, valamint az illetékes iskolákra bízta (az Unirea Líceum és a 6-os számú Általános Iskola) Ezzel egy hosszas

tárgyalási folyamat indult el, melynek eredményeképpen végül a Megyei Tanfelügyelőség és a Polgármesteri Hivatal egy határozatot adtak ki, melynek értelmében az új tanévtől elindulhat az önálló magyar líceumban az oktatás. Így az 1990–1991-es tanévtől kezdődően megkezdte működését az önálló státussal rendelkező Áprily Lajos Líceum Brassóban.

1990. január 16.

Megnyílt a Brassó megyei képzőművészek rendkívüli tárlata eladással egybekötve. Az eladásokból befolyt összeget teljes egészében a Szabadság folyószámlára utalták át. A kiállítók között volt például: Alexandrina Gheție, Ábrahám Jakab, Theodor Rusu, Jakabos Osefszky Imola, Marcela Rădulescu, Köllő Margit, Dinu VasIU, Mattis T. Waldemar, Albert Sándor és Zoltán, Ortwin Weiss, Horia Petruțiu.

1990. január 17.

Megtartották a brassói Magyar Demokratikus Diákszövetség alakuló és tagtoborzó gyűlését. A jelenlévők 21 főiskolást választottak meg a munkaterv elkészítésére. A Szövetség a MADISZ égisze alatt fog működni. A gyűlésen az RMDSZ és a MADISZ képviselői is részt vettek.

1990. január 19.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik Brassó város mártírjainak névlistája. 64 név szerepel rajta (ebből 5 egyértelműen magyar név). Ugyanakkor megjelenik egy megemlékezés is Corneliu Liviu Babeș-ről is, aki 1989. március 2-án a Brassó pojánai Bradul sÍpályán petróleummal leöntötte magát és élő fátkyaként siklott le, tiltakozásul a rendszer ellen. Többnyelvű üzenetében azt írta, hogy „Brassóban pontosan olyan az élet, mint Auschwitzban”.

1990. január 19.

A *Brassói Lapok* arról tudósít, hogy Olthévízen is megalakult az RMDSZ. Néhány nap alatt 623 tagja lett (Olthévíz magyar nemzetiségű lakosságának nagy többsége csatlakozott). A szervezetnek 11 tagú intéző bizottsága van, melyet nyílt szavazással választottak meg: elnöke Máthé Sándor lelkész, alelnöke Ugrai Rozália tanárnő, titkára Lengyel Olga tisztviselő.

1990. január 19.

Felhívás jelenik meg a *Brassói Lapok*ban a Volt Politikai Foglyok Szövetségének brassói

ideiglenes intézőbizottságának részéről, amelyben arról tudósítanak, hogy Brassóban is alakulófélben van a Szövetség, további tagokat toboroznak, akik január 22-én jelentkezhetnek a Szövetség első közgyűlésén, ha megfelelő iratokkal bizonyítani tudják, hogy politikai elítéltek voltak. Az ideiglenes Intéző Bizottság tagjai: Mircea Vasiliu, Nicoară Adrian, Păun Nicolae, Popa Livius, Salca Alexandru és Orbán László.

1990. január 20.

Apácán (Brassó megye) megválasztották az RMDSZ végleges intéző bizottságát. Nehezményezték, hogy a Nemzeti Megmentési Front képviselői távol maradtak a gyűléstől. Ugyanaznap Ürmösön is megválasztották a helyi RMDSZ intéző bizottságát a Nemzeti Megmentési Front Tanácstagjainak jelenlétében.

1990. január 20.

Az ONT Carpați vendéglátóipari vállalat 16 magyar nemzetiségű munkatársa beadvánnyal fordult a vállalat vezetőségéhez, azzal a kéréssel, hogy valamelyik vendéglátóipari egységet alakítsák át magyaros jellegű vendéglővé. Ioan Pascanu kereskedelmi igazgató szerint az adminisztrációs tanács jóvá is hagyta a kérést.

1990. január 21.

A Brassó-belvárosi római katolikus nagytemplomban a Brassói Filharmónia együttműködésével megemlékezést tartottak a forradalom hősi hallottairól. Ez az első alkalom, amikor a Brassói Filharmónia teljes létszámban, hivatalosan fellép a templomban.

1990. január 21.

A brassói November 15. Társaság megtartotta az alakuló gyűlését. Programjukban a résztvevők, a tagok szociális és munkajogi problémáinak a rendezése, az egykori per újrafelvétele szerepel, általában véve az egyetemes emberi jogok védelmezése áll. A megalakuló ülésen résztvevők többsége el volt ítélve az 1987. december 3-i perben.

1990. január 21.

Megalakult a BMDDSZ, a brassói magyar diákok önálló szervezete melynek célja a brassói magyar diákok jogainak védelme, érdekeinek képviselete. Szóvivője: Markó Attila.

1990. január 21.

Megalakult a fogarasi RMDSZ helyi szervezete 14 tagból álló ideiglenes bizottság vezetésével.

1990. január 22.

A brassói Volt Politikai Foglyok Szövetsége közgyűlést tartott, amelyen elfogadták a bukaresti Szövetség célkitűzéseit, ugyanakkor újabb tagokat is toboroztak. A Szövetség ideiglenes intéző bizottsága: Mircea Vasiliu, Adrian Nicoară, Nicolae Păun, Livius Popa, Alexandru Salca és Orbán László. Tagja lett Lay Imre brassói lakos is, akit azért tartoztattak le (az öccsével és unokatestvérével együtt) 1957. augusztus 15-én, mivel március 15-én ellátogattak a fehéregyházi Petőfi-emlékműhöz, ahol elszavalta Petőfi Sándor *Európa csendes, újra csendes...* című versét. Ítélete 20 év kényszermunka volt. Bauer György is részt vett az alakuló gyűlésen, akit 1957-ben 6 év letöltendő börtönbüntetésre ítélték, mivel a marosvásárhelyi Orvosi- és Gyógyszerészeti Egyetemen tanuló diákként többször kifakadt különböző okok miatt (a marxizmus és politikai gazdaságtan kurzusok miatt vitába szállt a szeminárium vezetőjével), így másodéves korában a Kolozsvári Katonai Törvényszéken elítélték.

1990. január 22.

A brassói szimfonikus zenekar tiszteletbeli vendég-szólistája volt Kiss Gyula zongoraművész, a budapesti Filharmónia szólistája, aki több más művésztársával együtt a január elején Budapesten koncertező Ruha István felhívására reagálva vállalkozott a brassói szereplésre.

1990. január 23.

Az RMDSZ Brassó megyei szervezetének ideiglenes bizottsága munkaülést tartott, amelyen részt vettek a megye helységeiben szerveződő RMDSZ-szervezetek választott, illetve ideiglenes vezetői is. A gyűlésen kizárólag szervezeti kérdéseket beszéltek meg és elfogadták a szervezési valamint tagtoborzási munkát elősegítő határozatot is, amelyet a helyi ipari egységekkel együttműködve dolgoztak ki. Beszámolót tartottak a következő képviselők: Balogh Jenő (Barcaújfalvai RMDSZ-elnök), Ágoston Margit (Ürmös), dr. Pál Ferenc (Fekethalom), Szabó László (Apáca), György Péter (Homoróddaróc), Zágonyi Ákos (Tatráng),

Reiff István (Botfalu), Lénárt András (Rozsnyó), Máthé Sándor (Olthévíz, unitárius lelkész), Egyed Dániel (Rákos, unitárius lelkész). Az ipari vállalatoknál zajló toborzások helyzetéről a következők számoltak be: Sorbán István (tehergépkocsi vállalat), dr. Sisak István (egészségügy), Magyarai Gábor (repülőgépgyár), Zakariás Antal (gördülőcsapágygyár), Mina László (2-es üzem), Takó Margit (törvényszék, gördülőcsapágygyár és szerszámgyár), Páll Sándor (mechanikai vállalat), Csiszér Albert (katolikus egyház), Benkő József (egyetem).

1990. január 23.

A Nemzeti Megmentési Front Brassó megyei tanácsának alakuló gyűlésén az RMDSZ által javasolt 4 magyar nemzetiségű képviselő helyett csak egyet választottak be a tanácsba, annak ellenére, hogy előzőleg már egyeztettek arról, hogy betartják a megye magyar lakossága számarányos képviseletére vonatkozó elvet. A megválasztott magyar képviselő így Madaras Lázár, a *Brassói Lapok* főszerkesztője lett. A tiltakozások és újabb tárgyalások után további 3 magyar képviselőt választottak be a megyei fronttanács képviseletébe: Reiff Istvánt (teljes jogú tag), valamint Mina Lászlót és Török Ernőt a kisebbségi munkabizottság tagjává választották. Így a megyei tanácsnak összesen 53 tagja van. Elnöknek dr. Emil Stoica-t választották meg (egyetemi asszisztens), alelnökök pedig Paul Habta és Florin Crizbășan.

Az RMDSZ javaslatára a Brassó Megyei Intézőbizottság Mátyás Bélát javasolta kultúrreferensként a megyei bizottságba, az RMDSZ megyei művelődési bizottságának elnöke pedig Bálint Ferenc lett, aki egyben a brassói kultúrház színjátszó csoportjának a vezetője is.

1990. január 25.

A brassói kultúrház magyar tagozata bemutatja Magyarai Lajos és Szilágyi Domokos verseiből készült „cenzúrázatlan” szavalóműsorát. 1989. december 22-e óta ez az első magyar nyelvű előadás.

1990. január 26.

A *Brassói Lapok*ban publikálják a Romániai Magyar Demokrata Szövetség szándéknyilatkozatát, amelyben kiemelik, hogy a Nemzeti Megmentési Front Tanácsának a nemzeti kisebbségek jogairól szóló *Nyilatkozatát* olyan állásfoglalásnak tekintik, amely a „jogalkotásra és az államhatalom szerveire váró teendők pontos meghatározásával új

feltételeket teremt további viták, platformok alapján újabb javaslatok, programok kidolgozására és ezáltal a kisebbségek egyéni és kollektív jogainak intézményes szavatolása és tényleges gyakorlása számára”. Ugyanebben a dokumentumban írják le az RMDSZ felépítését és működését, az RMDSZ részvételét a közéletben, a Szervezet gazdasági és szociális irányelveit, valamint az oktatás, sajtó, irodalom, művészet és közművelődés kérdéseire vonatkozó irányelveit.

1990. január 26.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik László Mátyás Károly, a brassói repülőgépgyár meteorológiai részlegének dolgozójának levele, amelyben leírja, hogy 1989. december 22-től kezdődően december 30-ig részt vett a Brassó központjában zajló harcokban. Azóta folyamatos zaklatásnak van kitéve ő is, családja is, január 15-én pedig törvényes engedély nélküli házkutatást tartottak nála, fegyverek után kutatva. A repülőgépgyári Front szolidaritást vállal vele, azért is, mert a Front tanácsának több tagját is hasonlóan megfenyegették ismeretlenek.

1990. január 26.

Megjelenik az ASTRA, a volt Steagul Roșu Líceum magyar tagozata küldöttségének panaszlevele, amelyben kinyilvánítják csatlakozásukat a brassói MADISZ-hoz, egyetértésüket fejezik ki az országos MADISZ programjával, ugyanakkor kérik, hogy az ASTRA Líceum magyar osztályait költöztessék át az újonnan megalakuló magyar középiskolába.

1990. január 26.

A *Brassói Lapok* szerkesztőségében megnyitják Liviu Babeș tárlatát. Több mint harminc olajfestményt és hat fafaragványt állítottak ki.

1990. január 28.

Megalakul a krizbai RMDSZ helyi szervezete. Az ideiglenes intézőbizottság 5 tagból áll.

1990. január 29.

Megtartják az első erdélyi táncház-találkozót a brassói kultúrházban, újraindítva egy évtized kényszerszünet után a brassói táncházat. A brassói táncházasok a sepsiszentgyörgyi Vadrózsák művészegyüttes tagjaival együttműködve szervezik találkozóikat. Táncoktató Bodó Bán

János.

1990. január 30.

Az RMDSZ Brassó megyei szervezete ideiglenes intéző bizottságának szokásos heti ülésén továbbra is szervezési és tagtoborzási kérdésekről esett szó. Ugyanakkor az RMDSZ szándéknyilatkozatában szereplő irányelveknek megfelelően 11 munkacsoportot alakítottak ki, amelyek kultúr- és művelődési, tanügyi, szervezési- és pénzügyi, jogügyi- és választási, gazdaságpolitikai, egyházi, ifjúsági, mezőgazdasági- és környezetvédelmi, egészségügyi, sajtó- és tömegtájékoztatási, valamint szórványvidéki kérdésekkel foglalkoznak.

1990. januárban még

A brassói Kultúrház magyar nyelvű színjátszó csoportja Szilágyi Domokos és Magyarai Lajos verseiből készül előadást szervezni. Ez volt az első magyar nyelvű előadás 1989. december 22-e óta és koncepciójában a vezérfonal a fizikai-szellemi létet egyaránt fenyegető lágersorsot felváltó forradalom volt.

1990. február 1.

Megtartották az első brassói MADISZ-közgyűlést a Vörös Zászló Líceum éttermében.

1990. február 1.

Bálint László tiszteletest választották meg a Brassó II. református gyülekezet lelkipásztorának. Ugyanakkor bejelentették egy új református templom építését is a Szentpéteri útra. A gyülekezet nagysága miatt szükségesnek vélik egy új templom építését, ugyanis a brassói református egyháztól 40 év alatt több tulajdont is elvettek. Ez alatt az időszak alatt bontották le a Drámai Színház helyén álló egykori szeretetházat, a nagytemplomot, a mellette álló iskolát a parókiával és a tanácstermekkel együtt. Elvették a Plevna utcai imaházat (a mai 15-ös számú iskola). A templom – és a hozzá tartozó Reménység Házának – építése 1992-ben fejeződött be. Az épületegyüttesben többek között kiállításokat, könyvbemutatókat, szavalóversenyeket, különböző tanfolyamokat és nyelvkurzusokat is szerveztek.

1990. február 2.

Az Unirea vegyes líceum Búzavirág magyar népi együttese első alkalommal lép fel a brassói Kultúrházban. Az előadás rendezői Reiff István és Török Ernő. Előadták a *Fürjecském, fürjecském...* című barcasági guzsalyos jelenetet.

1990. február 2.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik egy hír, miszerint a Megyei Múzeum vezetősége eldöntötte, hogy 1987. november 15. és 1989. december 22. tiszteletére emlékművet fognak forgalomba hozni márciusban a Numizmatikai Társaság támogatásával. A plakett tervét már Szász István grafikus több reklámszakember közreműködésével el is készítette, amelyet a tehergépkocsi vállalatban készítettek el. A Hidromecanica vállalat erre a célra 32 kiló rézötövet ajánlott fel.

1990. február 2.

A *Brassói Lapok*ban felhívás jelenik meg, hogy mindazon szülők, akik támogatni szeretnék, hogy a Brassó megye egyetlen zeneművészeti gimnáziumában a következő tanévtől kezdődően magyar nyelven működő osztályok alakuljanak, azok vegyék fel a kapcsolatot a helyi RMDSZ képviselőivel.

1990. február 2.

Demény Lajos lett az új oktatásügyi miniszterhelyettes és egyben a kisebbségi oktatásügy vezetője, Pálfalvy Attilát pedig gépipari miniszterhelyettesnek nevezték ki.

1990. február 2.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik Bartha Albert aláírásával egy cikk, amelyben aggodalmát fejezi ki az miatt, hogy Brassó megye mezőgazdasági alapú élelmiszerkészlete nem elegendő. Annak ellenére, hogy az Országos Nemzeti Megmentési Front hatályon kívül helyezte azt a rendeletet, amely a megyék élelmiszertermékekkel való önellátásáról szólt (amely azért volt hátrányos Brassó megye számára, mivel a nagymértékű ipari fejlesztések miatt a mezőgazdasági termelés hátrányba szorult, ráadásul a lakosság száma is számottevően magasabb más megyékhez képest, és ez az egyik oka a jelenlegi élelmiszerhiánynak), a gyakorlatban csak egy megyéből érkezett élelmiszer (főleg hús- és tejtermékek) Brassóba.

1990. február 2.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik az RMDSZ művelődésügyekkel foglalkozó szakbizottságának (elnök: Bálint Ferenc mérnök, a brassói kultúrház színjátszó csoportjának vezetője) felkérése, hogy mindazok, akik a magyar művelődési életet szívügyüknek tekintik, jelentkezzenek javaslataikkal a *Brassói Lapok* szerkesztőségén keresztül. Az ideiglenes programcsomagban szerepel egy önálló magyar nemzetiségi kultúrközpont létrehozása, a kulturális élet öntevékeny formáinak (kórusok, tánc- és színjátszó csoportok, zenekarok, táncházak, bábcsoportok és egyéb együttesek) felélesztése azáltal, hogy újra számba veszik a helyi hagyományokat (kakaslövés, farsangtemetés, szüreti bálók, János-napi köszöntők, szabadság-ünnep stb.), műemlékek helyrehozása és ápolása (az alsórákosi kastély megmentése, a 48-as szabadságharcos emlékmű megmentése a Tömös-szorosban, az Áprily-emlékplakett elhelyezése a Hosszú utcai szülőházon stb.).

1990. február 3.

A megyei RMDSZ heti találkozóján összegezték az eddigi eredményeket. A művelődésügyi bizottság tevékenységét nagyon jónak ítélték. Az oktatásügyi bizottság munkája azonban nehézségekbe ütközött a magyar nyelvű líceum ügyében, ezért újabb stratégia kidolgozását tűzték ki célul.

1990. február 9.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik az RMDSZ felhívása az országos tüntetésre, a magyar nyelvű oktatás biztosításáért az óvodától a Bolyai Tudományegyetemig.

1990. február 9.

A Brassóba tervezett területi rádió- és televízió-központ előkészítő bizottsága jelentkezőket vár az első területi műsorok előkészítéséhez. Jelentkezni a brassói Kultúrház Igazgatóságánál lehetett.

1990. február 10.

Az RMDSZ országos és helyi szervezete néma felvonulást szervezett, amelyen keresztül kéri az anyanyelvi oktatás biztosítását minden szinten, az óvodai oktatástól a Bolyai Tudományegyetemig. A brassói tüntetésen közel 4000-en vettek részt.

1990. február 11.

A Zajzoni úti római katolikus plébánián megemlékezést tartottak Márton Áron, az emberi jogok és az egyházi jogok védelmezője püspökké szentelésének 51. évfordulója alkalmából. A hívek adományaiból 20 000 lej gyűjtöttek össze és fizettek be a Szabadság folyószámlára.

1990. február 12.

A *Brassói Lapok* szerkesztőségében megnyílik a Péter Hajnal, Henning János és Pál Antal sepsiszentgyörgyi fotóművészek Stúdió című közös tárlata.

1990. február 13.

A megyei RMDSZ ideiglenes intézőbizottsága a szokásos heti gyűlésén a parlament, Románia elnöke és a helyi tanácsok megválasztásáról szóló törvénytervezetet, valamint a falusi, községi és városi szervezetek végleges vezetőinek megválasztását tárgyalták meg. Előadók Takó Margit és Kovács Csaba jogászok voltak. Nagy Dezső, az Alsórákosi RMDSZ elnöke bejelenti, hogy megalakult a helyi szervezet és hogy február 10-én Alsórákoson is tüntettek – mintegy százan – a nemzetiségi oktatás autonómiája mellett. Páll Szilárd, a helyi RMDSZ pénztárosa beszámol arról, hogy a szervezet folyószámlájára 18 190 lej értékű pénzadomány érkezett.

1990. február 16.

Szabó Sámuel aláírásával felhívás jelent meg a *Brassói Lapok*ban, amelyben felkéri a lakosságot és az RMDSZ-t, hogy próbálják meg feltérképezni, hogy mi történt a brassói magyar egyesületek tulajdonaival (gyűjteményektől, könyvtáraktól elkezdve a székházakig). Szabó 67 olyan egyesületet térképezett fel, amelynek nagy része 1914-ben magyar kötődésű volt, ezeknek egy része nem élte túl az 1920-as, majd az 1940-es változásokat. Több egyesületnek a tulajdonát később, 1948 és 1952 között államosították.

1990. február 16.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik Ion Florea tábornok, Ionel Dumitru ezredes, vezérkari főnök és Ion Centiu, a katonai ügyészség ezredese által tartott több órás sajtótájékoztató rövid kivonata. A sajtótájékoztatóra azért volt szükség, mivel nemcsak helyi szinten bírálták Ion

Florea tábornokot, hanem országos szinten is, a Nemzeti Megmentési Front brassói tanácselnöksége miatt. Ion Florea tábornok azt nyilatkozta, hogy nem saját elhatározásából, hanem körülbelül 4000 tüntető határozott kérésére vállalta el ezt a funkciót. A megszavazott bizalmat annak tulajdonítja, hogy a határozott és egyértelmű parancsok ellenére sem lőtt a tömegbe az 1989 december 21–22-ei tüntetések alkalmával.

1990. február 20.

Az RMDSZ Brassó városi ideiglenes intézőbizottságának heti ülésén Mina László, a szervezési kérdésekkel foglalkozó bizottság vezetője elmondta, hogy a brassói RMDSZ-nek mintegy 8 000 tagja van.

1990. február 21.

A brassói Kultúrházban Varga Vilmos nagyváradi előadóművész előadásában Ady-estet tartottak. Az előadást 1989 előtt 100 alkalommal mutatták be, a 100. előadásra Nagykárolyban került sor.

1990. február 23.

A *Brassói Lapok*ban megjelennek az első tudósítások a Zsil-völgyi bányászok bukaresti tüntetéseiről.

1990. február 23.

A Nagyváradi Színház Szigligeti-társulata a brassói Kultúrházban bemutatja Louis Verneuil *Végzetes szerelem* című darabját Gábor Kati rendezésében.

1990. február 23.

A *Brassói Lapok* szerkesztősége, tolmácsolva az RMDSZ Brassó megyei szervezete köszönetét is, hálóját fejezi ki a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Segélyszervezetének, hogy több mint 500 írógépet juttatott Romániába, amelyekből a brassói intézmények is kaptak.

1990. február 23.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a Román Liberális Párt 13 pontban megfogalmazott

platform-programja.

1990. február 24–25.

Sepsiszentgyörgyön megtartották az RMDSZ harmadik küldöttértekezletét, amelyen megválasztották az RMDSZ Országos Ideiglenes Bizottságát. Tiszteletbeli elnök Tőkés László, elnök Domokos Géza lett. Brassó megyét Madaras Lázár képviseli, mint Intéző Bizottsági tag.

1990. februárban

A 6-os számú általános iskolában megkezdődtek a magyar líceum megalakításának munkálatai. A *Brassói Lapok*ban közlik, hogy a Brassó megyei egyik főtanfelügyelő-helyettes magyar: Kiss Magda, és hogy Demény Lajos az új oktatásügyi miniszterhelyettes.

1990. februárban

Február elején sugározta először a kettes műsor csatornáján, a 34-esen a brassói televízió első műsorát. Egyelőre hetente kétszer van adás, kedden és pénteken délután egy-egy óras. Az adás vezetője Adrian Munteanu. Munkatársai: Gheorghe Colveriu, Ionuț Muntean, Daniel Burlac, Dorel Niculescu, Eugen Tomoiaga és Veres János. A bemutatkozó adásban magyarul először Páll Zsuzsanna, a Mechanikai Vállalat tervezője szólalt meg, majd az üzemi karbantartók vezetője Fülöp Lajos válaszolt Bálint Éva műsorkívánságokat kutató kérdéseire. Február közepére tervezik a brassói területi rádióadás elindítását is, amelynek keretén belül, hetente háromszor egy-egy óras magyar nyelvű műsort is közvetítenek. Az első magyar rádióműsort a Kultúrház színjátszó csoportja köré tömörülő ideiglenes szerkesztőség készíti elő, Bálint Ferenc vezetésével. Eleinte napi 4 óra lesz a sugárzási idő, majd idővel 8 órára bővül.

1990. március 2.

A brassói November 15. Szabad Szakszervezet, Corneliu Liviu Babeș halálának évfordulója alkalmából megemlékezést tart Brassóban. A megemlékezésen több száz brassói lakos vett részt. A megemlékezés első részét a brassópojánai Bradul sípályán szervezték, ott ahol Babeș önmagát felgyújtotta a diktatúra elleni tiltakozásként, délután pedig a Tanácstéren került sor a megemlékező egyházi szertartásra. Ugyanakkor a *Brassói Lapok*ban egy megemlékezés jelent

meg a brassói volt politikai foglyok nevében Erzse Imre emlékére.

1990. március 2.

Az RMDSZ Brassó megyei szervezetének ideiglenes intézőbizottsága felhívást intézett a brassói magyar nemzetiségű lakossághoz, hogy méltó módon ünnepeljék meg március 15-ét, és ez alkalommal arra kéri a Brassó megyében megalakult szervezeteket, hogy a szavalókórusok, népi együttesek, énekkarok, táncsoportok, zenekarok stb. bevonásával ünnepeljék meg ezt a napot.

1990. március 3.

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) brassói fiókja megtartja alakuló és vezetőségválasztó gyűlését a helyi RMDSZ székházban.

1990. március 7.

Hanke Katalin, a brassói Dalszínház hegedűse megtartotta első találkozóját a brassói magyar óvónőkkel és tanítónőkkel, amelynek keretén belül kihangsúlyozták a zenei nevelés fontosságát, valamint azt is, hogy minden nép zenei nevelésének a saját néphagyományyaiból kell kiindulnia. Találkozósaikat kéthetente fogják megszervezni.

1990. március 8.

A brassói Dalszínház első operett előadása. Műsoron: Kálmán Imre: *Marica grófnő*.

1990. március 9.

A *Brassói Lapok* március 9-i számában megemlékeznek arról, hogy 1849. március 25-én jelent meg az *Espatriatul* forradalmi újság első száma, amelynek szerkesztője Cezar Bolliac volt, és amely Bem tábornok anyagi támogatásával jelent meg. Néhány nappal Bem tábornok bevonulása után, március 26-án megjelent a *Kronstadter Zeitung* német nyelvű lap is, amely napjainkban is ezen név alatt jelenik meg.

1990. március 9.

Az RMDSZ Ideiglenes Intéző Bizottságának elnöksége felhívja a helyi és a megyei tagszervezeteket, hogy 1848. március 15-ről ünnepi rendezvényekkel emlékezzenek meg.

Ehhez a felhíváshoz csatlakozott a Brassó megyei RMDSZ is, felkérve a helyi egyesületeket, szavalókórusokat, énekkarokat, tánccsoportokat, hogy jelentkezzenek be az előadássorozatra.

1990. március 11.

A Sepsiszentgyörgyi Színház Tamási Áron tagozatának művészei rendkívüli hangversenyt tartanak a brassói református nagytemplomban.

1990. március 12.

A Zajzoni-úti római katolikus plébánián ökumenikus összejövetelt tartottak római katolikus, református, evangélikus, unitárius fiatalok részvételével. Felvetődött a helyi IKE megszervezése is.

1990. március 12–23.

Március 12. és 23. között kerül sor a brassói RMDSZ végleges vezetőségének megválasztására.

1990. március 13.

A brassói magyar evangélikus egyház megalakult nőegylete szervezeti szabályzatot és munkaprogramot fogadott el. Ugyanakkor szerveződik az unitárius egyház nőegylete is, amely a Dávid Ferenc Egylet keretén belül fogja folytatni tevékenységét.

1990. március 14.

A Kultúrházban került sor a brassói magyar együttesek március 15-ét köszöntő ünnepi műsorára. Felléptek: a brassói Unirea líceum dalosai, táncosai, a brassói egyetemen tanuló diákok Bokréta népi együttese, a Kultúrház Rozmaring népi együttese, illetve színjátszó csoportja. Közkérésre a díszelőadást megismételték március 18-án a Drámai Színházban.

1990. március 15.

A március 15-i megemlékezések egyik mozzanata a Tömösi-szorosban álló mártíremlékmű megkoszorúzása volt. A Székelyvár magaslaton székely hadtest szállt szembe 1848. június 18–19-én támadó osztrák–orosz csapatokkal. Fodor Sándor tanár és id. Vögel Sándor emlékeztek meg az eseményről, az ünnepséget Madaras Lázár zárta.

1990. március 15.

Ezen a napon sugározzák az első magyar nyelvű adást a Brassói Magyar Televízióban. A munkatársak nagy része önkéntes diákokból állt, akiket Bálint Ferenc főszerkesztő vezetett (és vezet azóta is).

1990. március 16.

Rövid beszámoló jelenik meg a *Brassói Lapokban* a MADISZ tevékenységéről. Nagy Zsolt MADISZ-alelnök beszámolt az eddigi sikereikről és a terveikről, többek között arról, hogy sikerült újraéleszteni a brassói táncházat, valamint, hogy hamarosan meg fog jelenni a *Hipstern*, a brassói magyar fiatalok lapja. A *Hipstern* nem most először fog megjelenni, 1985-ben jelent meg írógépen írva, először 10 példányban, végül már csak 3 példányban, és kézzől-kézre járt, ugyanis teljes illegalitásban született.

1990. március 17–18.

A Drámai Színházban bemutatják Radu Iftimovics *Kígyót melengettek a kebleken* című darabját, amelyet 1989. december 7-én a cenzúra betiltott.

1990. március 18.

A brassói Gh. Dima Filharmónia a Drámai Színház melletti parkban tartott zenekari próbát tiltakozásul az ellen, hogy a Drámai Színház vezetősége nem hagyja jóvá a zenészek az irányú kérését, hogy fellépéseik időpontját megváltoztassák.

1990. március 18.

A brassói zsidóság megtartotta második szabad ünnepét, a purimot. Roth Tibor, a zsidó hitközség elnöke kihangsúlyozta abbéli reményét, hogy a nemzetiségek megbékélnek egymással. A purimi ünnepség három részre tagolódott: héber nyelven előadott hálaadó énekekkel kezdődött, vegyes kórus előadásában. Az énekek szövegét a kórus fiataljai tolmácsolták román nyelven. A második részben a fővárosi Zsidó Színház művészei és Nell Cobar léptek fel, a harmadikban izraeli dalokat adtak elő.

1990. március 20.

A brassói Kultúrházban Mozart-fesztivált szerveznek. Előad a Kultúrház kamarazenekara.

A Brassó megyei RMDSZ egy tiltakozó nyilatkozatot fogalmazott meg a marosvásárhelyi események kapcsán.

1990. március 21.

A Brassó megyei RMDSZ találkozót szervezett a Brassó megyei Vatra Românească, a Nemzeti Liberális Párt, a Nemzeti Megmentési Front, a Környezetvédelmi Mozgalom és az Erdélyi Nemzeti Párt részvételével. A találkozó során megvitatták azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé tehetik, hogy Brassóban elkerüljék a Marosvásárhelyhez hasonló nemzeti kisebbségek ellen irányuló erőszakos cselekedeteket. A megbeszélés eredményeképpen egy közös felhívást fogalmaztak meg és egy, a kormányhoz intézett tiltakozást.

1990. március 21.

A református egyház nőegylete megtartotta első gyűlését, melyen a kezdeményező bizottság elsősorban a szervezeti szabályokat vitatta meg. Elsődleges célul a szociális segélynyújtást tűzték ki, de fiataloknak és időseknek is szeretnének egy klubot nyitni, ahol ismerkedhetnek, pótmamaszolgálatot és óvodát is el szeretnének indítani.

1990. március 22.

A brassói Kultúrházban táncházat szerveztek. Meghívtak: Koszta István és a tatrangi boricások, akik a hétfalusi csángók borica táncát mutatták be.

1990. március 23.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a Brassói Diákszervezetek Szövetségének nyilatkozata, amelyben cáfolják azt, az 1990. március 17-i marosvásárhelyi tüntetésen elhangzott és a marosvásárhelyi rádió által még aznap átvett kijelentést, mely szerint a Brassói Diákszakszervezetek Szövetsége szolidaritást vállalt volna a marosvásárhelyi orvosi egyetemen zajló vita bármelyik résztvevőjével. A Brassói Diákszakszervezetek Szövetségét a következő szakszervezetek alkotják: A Mechanikai Kar Diákjainak Szabad Szakszervezete, a Gépészmérnöki és Gépgyártóipari Karok Diákjainak Demokratikus Szervezete, a Brassói Magyar Diákok Demokratikus Szervezete, az Elektrotechnika Kar Diákjainak Szakszervezete, az Erdészeti Kar Diákjainak Szakszervezete és a Faipari Kar Diákjainak Szakszervezete.

Ebben a nyilatkozatban ugyanakkor a brassói Magyar Diákszövetség képviselői elismerik az ország jelenlegi határait, amelyet soha nem vitattak.

1990. március 23.

A *Brassói Lapok*ban több cikk is megjelenik a Marosvásárhelyi események kapcsán.

1990. március 24.

A MADISZ Ideiglenes Intéző Bizottsága megtartotta a választási gyűlést előkészítő első szervezési ülését, amelynek célja a szervezet átszervezése volt. Ezt követően egy felhívást intéztek a brassói fiatalsághoz, hogy akik az RMDSZ-en belül fejtik ki tevékenységeiket, azok kapcsolódjanak bele a MADISZ tevékenységeibe is, ezáltal javítva a MADISZ és az RMDSZ közti kapcsolatot. A MADISZ elnöke: Markó Attila.

1990. március 25.

Sor került az RMDSZ városi Bizottsága vezetőségének megválasztására. Az első napirendi pont keretében beszámoltak a Szervezet tagtoborzási eredményeiről. Ennek megfelelően a közel 30 000-es magyar lakosú Brassóban 8300 személy iratkozott be az RMDSZ-be. A szavazás eredményeképpen a Brassói városi Intéző Bizottság vezetősége a következőképpen alakult: Elnök: Török Ernő, szervezési alelnök: Mina László, választási, jogi alelnök: Kovács Csaba, gazdasági alelnök: Sorbán István, kulturális alelnök: Bálint Ferenc, egyházügy és egyesületek alelnöke: Kiss Éva-Mária, ifjúsági alelnök: Tódor-Nits Andor, titkár: Benedek Imre. Ezenkívül megválasztották a munkacsoportok vezetőit, a kerületi vezetőket. A Brassó megyei Intéző Bizottság vezetősége – elnök: Madaras Lázár, elnökhelyettes: Mina László, alelnök: Takó Margit, alelnök: Vass Ferenc, alelnök: Reiff István, alelnök: Török Ernő, alelnök: Kiss Éva-Mária, alelnök: Markó Attila, alelnök: Gellérd Lajos, területi alelnök: Fülöp Tibor, területi alelnök: Kálmán Márton, titkár: Benedek Imre. A megyei Bizottságban is megválasztották a munkacsoportok vezetőit, a tagokat, és az ellenőrző bizottság tagjait. A teljes névlista megjelent a *Brassói Lapok* március 30-i számában.

1990. március 25.

A brassói Drámai Színházban a *Temesvári Nyilatkozathoz* csatlakozó pártok és szervezetek képviselői szolidaritási ülést tartottak, amelyen egy közleményt fogadtak el. A közleményben

felhívják az ország lakosságát, hogy mellőzzék a szélsőséges akciókat és követeléseiket demokratikus módon és párbeszéd útján oldják meg. Brassó városa kinyilvánítja, hogy a tolerancia és a kölcsönös tisztelet példaképeknek tekinti a várost, és kéri a politikai, gazdasági, társadalmi-adminisztratív és kulturális tevékenység decentralizálását. A *Közleményt* aláírták: 1987. November 15. Szövetség, A Volt Politikai Foglyok Brassói Szövetsége, a Brassó Barátai Szövetség, az Opinia Tájékoztatási és Társadalmi Dialógus Csoport, a Nemzeti Liberális Párt brassói fiókja, a Szabadság Liberális Párt brassói fiókja, a Nemzeti Demokrata Párt brassói fiókja, a Nemzeti Keresztény és Demokrata Parasztpárt brassói fiókja, a November 15. Mozgalom Független Szakszervezet, a Szabad Románok Világszövetségének brassói fiókja és a Brassó megyei Polgármesteri Hivatal. Egyetértését fejezte ki a *Közlemény* szellemével az RMDSZ Brassói Szervezete, valamint a Brassói Magyar Diákszövetség is.

1990. március 27.

Sor kerül az RMDSZ megyei intéző bizottságának első, választás utáni gyűlésére.

1990. március 30.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a Nemzeti Demokrata Párt 14 pontban összefoglalt platform-programja. Az alábbi területeket öleli fel: kormányzási- illetve adminisztratív forma, társadalmi-gazdasági rendszer és a tulajdon formája.

1990. márciusban

Megjelent a *Brassói Füzetek* első száma. Elődjének mondja a *Hipstern* című, 1984-ben indult diáklapot. Főszerkesztője Bencze Mihály.

Megemlékeznek a nemrég elhunyt Mikes Imréről, aki 1928 és 1936 között a *Brassói Lapok* munkatársa volt. Brassóban jelent meg 1931-ben *Erdély útja Nagymagyarországtól Nagyromániáig* című kétkötetes műve, a következő évben, ugyancsak Brassóban az *Arzén* című kétkötetes regénye is. A korabeli hatóságok mindkét kötet miatt eljárást indítottak ellene, börtönbüntetésre ítélték, de ezt nem kellett letöltenie, mivel 1936-ban, megbilincselve egyszerűen áttették a magyar határon. Az *Erdély útja* című könyvét mind Romániában, mind Magyarországon betiltották.

1990. április 3.

Az RMDSZ Brassó megyei szervezete intéző bizottságának elnökségi gyűlésén az első napirendi pont az elnökség tagjai feladatának kijelölése volt. Továbbá létrehozta egy különleges munkacsoportot, amelynek feladata a közelgő, március 20-i, választások kérdéskörével foglalkozik. Eldöntötték, hogy pályázatot fognak meghirdetni, amely az RMDSZ választási plakátjának megtervezésére hívja fel a brassói RMDSZ-tag képzőművészeket. A művelődési munkacsoport vállalta, hogy minden képviselőjelöltő gyűlésen helyi amatőr együttesek mozgósításával zenés-táncos-irodalmi műsort fog bemutatni.

1990. április 6.

A *Brassói Lapok* tárlatsorozata keretén belül megnyitják Kazinczy Gábor temesvári grafikus kiállítását. Ugyanakkor, a Viktória-teremben megnyitják Daniela Belescu, Suzanna Fântânariu, Kazinczy Gábor, Simona Nușiu és Varga István temesvári képzőművészek tárlatát. A megnyitót Theodor Redlow bukaresti műkritikus vezeti.

1990. április 7.

Brassóban megnyílt az első kínai vendéglő. Ennek kapcsán emlékeztették a brassói ONT Carpați vendéglátóipari vállalat vezetőjét, hogy szóba került egy magyar jellegű étterem megnyitása is, amelyet a vállalat adminisztrációs tanácsa még január végén jóváhagyott. Mint kiderült, a magyar étterem megnyitásának munkálatai folynak. Erre a célra a Karl Marx utcai Turist vendéglőt jelölték ki, a munkálatok várhatóan május 15-én fejeződnek be.

1990. április 11.

A belvárosi katolikus plébánián 70 taggal újraszerveződött a katolikus nőegylet. Az első ülés során megtárgyalták és a mai igényeknek megfelelően átdolgozták a szervezet 1912. évi szabályzatát. Az ideiglenes tisztségviselők: Nagy Erzsébet, Varga Erzsébet, Boros Erika, Hied Mária, Sorbán Piroška és Lőrincz Mária.

1990. április 18.

Az Arta Teremben megnyitják Girás Anna festészeti kiállítását.

1990. április 19.

Megtartotta első, újjáalakuló közgyűlését a brassói Unitárius Nőegylet. Az újjáalakult Nőegylet elfogadta a régi alapszabály mai viszonyokra átdolgozott változatát és ennek alapján megválasztották a vezetőséget is. Elnök: Mojsza Gizella, alelnökök: Májay Endréné és Szász Ferencné, titkár: Veress Zoltánné, jegyző: Csekme Károlyné, pénztáros: Torday Ernőné, ellenőrök: Szabó József Attiláné és Sándor Gyuláné.

1990. április 20.

120 fiatal részvételével újjáalakult az 1926 és 1940 között működő unitárius Ifjúsági Kör. A Kör elnöke: Józsa Attila, alelnökök: Sándor Emike és Torday Ernő, titkár: Hosszú Csilla, jegyző: Orbán János, pénztáros: Nagy Ibolya, ellenőrök: Lőrinczi Ferenc és Kovács Annamária.

1990. április 20.

A *Brassói Lapok*ban megjelennek az első útmutatások a közelgő választások kapcsán, arra buzdítva az RMDSZ-tagokat és nem tagokat, hogy az RMDSZ jelöltjeire adják le szavazataikat. A Brassó megyei szervezet 12 képviselőjelöltet és 3 szenátorjelöltet állít. A szenátorjelöltek: Fazakas Miklós (nyugdíjas ügyvéd), Reiff István (nyugdíjas tanár), Kovásznai Miklós (nyugdíjas tanító). A képviselőjelöltek: Madaras Lázár (közgazdász), Mina László (tervezőmérnök), Kovács Csaba (jogász), Takó Margit (ügyvéd), Gellérd Lajos (újságíró), Vass Ferenc (gépészmérnök), Török Ernő (mérnök-tanár), Antal László (evangélikus lelkész), Páll Ferenc (orvos), Fodor Sándor (tanár), Hosszú András (főkönyvelő). A *Brassói Lapok* következő számaiban egyenként minden jelölttel interjút készítenek, hogy a lakosok megismerhessék az RMDSZ jelöltjeit.

1990. április 20.

A *Brassói Lapok*ban megjelenik a magyar irodalmi tantárgyverseny brassói nyerteseinek névsora, többek között Kocsis A. Imola, Orbán János Dénes és Markó Enikő brassói diákok nevét emelik ki.

1990. április 21–22.

Nagyváradon megtartják az RMDSZ első kongresszusát. Az Országos Elnökség tagjai:

Domokos Géza (elnök), Szőcs Géza (főtitkár), Béres András, Markó Béla, Formanek Ferenc, Szilágyi Zsolt, Cs. Gyimesi Éva, Csutak István, Bodó Barna, Kántor Lajos, Zonda Attila, Toró T. Tibor, Eröss Péter, Nagy Béla, Verestóy Attila, Sylvester Lajos, Vida Gyula, Kolumbán Gábor, Káli István (tagok).

1990. április 26.

A tatrangi boricások Koszta István vezetésével a Kultúrházban bemutatják és tanítják a hétfalusi legényes táncot, a boricát. Ezután a sepsiszentgyörgyi tánc házasok széki, mezőségi táncokat mutatnak be, illetve tanítanak.

1990. április 27.

A *Brassói Lapok* április 27-i számával kezdődően interjú sorozat jelenik meg az RMDSZ Brassó megyei szenátor- és képviselőjelöltjeivel. Az első interjúk alanyai: Antal László (képviseelőjelölt, evangélikus lelkész, Tatrang), Kovásznai Miklós (szenátorjelölt, Szecseleváros), Páll Ferenc (képviseelőjelölt, Feketealom).

1990. április 29.

Megalakult a brassói Szabadságért és Demokráciáért Őrködő Csoport, amelynek tagjai azt nyilatkozták, hogy addig nem hagyják el a Tanácsteret, amíg a kormány nem hajlandó tárgyalni a bukaresti Egyetem téri tüntetőkkel és biztosítékot nem adnak arra vonatkozóan, hogy a május 20-i választásokra a *Temesvári Kiáltvány* 8. pontjának szellemében kerül sor.

1990. áprilisban

Megnyílik a brassói francia–román könyvtár és kulturális központ. A könyv alapot – mintegy 11 000 változatos tematikájú könyvet – Tours (Brassó franciaországi testvérvárosa) adományozta.

Megalakult az első brassói magán könyvkiadó, amelynek igazgatója Mircea-Valer Stanciu prózaíró. A könyvkiadó neve Corona.

Megjelent a *Coresi* című román nyelvű brassói irodalmi folyóirat. Kiadója: Daniel Drăgan.

1990. május 3–4.

Brassópojánán megszervezték a Romániai Újságírók Egyesületének, valamint a Romániai

Hivatásos Újságírók Szövetségének első találkozóját. Az Egyesület vezetőségében a brassói újságírókat Eduard Huldán és Cornelius Popa (*Gazeta de Transilvania*), Farkas Attila (*Brassói Lapok*), Dumitru Popescu és Marius Petrașcu (*Astra*) képviselik.

1990. május 4.

A *Brassói Lapok*ban emlékeztetik az egyetemi felvételre készülöket, hogy a tanügyminiszter április 24-én keltezett körlevele értelmében a kisebbségek soraiból származóknak ebben az évben joguk lesz anyanyelvükön vizsgázni azokból a tárgyakból, amelyeket az anyanyelvükön tanultak.

1990. május 9.

A brassói 6-os számú általános iskolában tartják meg a Bihar Megyei Magyar Pedagógusok Szervezetén belül tevékenykedő magyar szakos tanárok felhívására szervezett szavalóverseny megyei szakaszát.

1990. május 9.

Az RMDSZ nagyváradi szervezetének rendezésében a brassói Kultúrházban a budapesti Kaláka együttes koncertezik.

1990. május 9.

A brassói 6-os számú általános iskolában tartják meg a Bihar Megyei Magyar Pedagógusok Szervezetén belül tevékenykedő magyar szakos tanárok felhívására szervezett szavalóverseny megyei szakaszát.

1990. május 10.

A brassói egyetemisták Bokréta táncegyüttese a Kultúrházban zenés-táncos előadást tart.

1990. május 12.

A MADISZ szervezésében sor kerül a MISS és MISTER MADISZ szépségversenyre, amelyet a Steagul Roșu Líceum kintinjának termében rendeznek meg. Ugyancsak a MADISZ szervezésében kerül sor a SZIK – Színes Irodalmi Klub – bemutatkozó előadására, amelynek keretén belül József Attila verseket szavalnak. Szellemek és Szellemtelenek Klubja névvel

indítana 19. századi mintára, Pilvax-kávéházként működő kávézót a MADISZ, de még nincs megfelelő helyiségük. Ugyanakkor meghirdetik, hogy minden csütörtökön a Kultúrházban táncházat tartanak, ahol széki, mezőségi, kalotaszegi, felcsíki táncokat tanulhatnak az érdeklődők.

1990. május 13.

Ella István magyarországi orgonaművész orgonakoncertet tart a brassói református nagytemplomban.

1990. május 14.

A Hargita Népi Együttes a Kultúrházban bemutatja a *Szárnya, szárnya a fecskének* című zenés-táncos műsorát.

1990. május 16.

Az RMDSZ jelöltjei választási találkozókat szerveznek a szavazókkal, ez alkalommal lép fel a Búzavirág, Bokréta és Rozmaring együttes a Dalszínházban.

1990. május 18.

A *Brassói Lapok*ban, a szokásos kampányreklámokon kívül, további oktató anyagok jelennek meg a választások mikéntjével kapcsolatban, ugyanakkor arra is felhívják a figyelmet, hogy bizonyos megyékben a Magyar Független Párt is indít jelölteket és nehogy a szavazók összetévesszék az RMDSZ jelöltjeivel. Felháborodott hangvételű írás jelenik meg arról, hogy a Román Nemzeti Parasztpárt és a magyarországi Néppárt türelemre inti a romániai magyar nemzetiségű lakosságot a választások kapcsán.

1990. május 25.

A május 20-i választások során a parlamentbe jutott RMDSZ képviselők Brassó megyéből: Madaras Lázár és Fazakas Miklós. A Nemzeti Megmentési Front után az RMDSZ kapta a legtöbb szavazatot, 9,68%-kal 1 szenátort és a 9,06%-kal 1 képviselőt küldhet a Parlamentbe.

1990. május 31.

A brassói református nagytemplomban megtartják a nőegylet első ülését.

1990. június 8.

A Bolyai Társaság brassói fiókja megtartja alakuló ülését.